के गर्न मान्दै मान्दिनन् करिश्मा ? पृष्ठ ६ मा

प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com खबरपत्रिका साप्ताहिक

विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-८
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२९५०७२
Odh
bikaskhabar@gmail.com

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-४५, ● २०७४ जेठ ०७ गते सोमबार, ● 21 May 2018, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

खन्न शुरु: थाहा नगरको मुख्य तरकारी बाली आलु खन्न शुरु भएको छ । फोटोमा थाहा-४, शेराफाँट । फोटोः अच्युत विडारी/विकास

असफल 'ओटासिल'

◆ विकास संवाददाता
थाहानगर

सडकको दिगो विकासका लागि ओटासिल प्रविधिलाई सहीसँग प्रयोग नगरिँदा यसका लागि गरिएको लगानी खेर गएको छ । सडक निर्माणको क्रममा यो प्रविधि उपयोगी नभएको महालेखा परीक्षकको कार्यालयले जनाएको छ । यो प्रविधि उपयोगी नभएको थाहा नगरपालिकाको दामन-डाँडाबास सडकलाई समेत औंल्याइएको छ ।

महालेखा परीक्षकको ५५ औं वार्षिक प्रतिवेदनले सरकारी निकायको बेवास्ताका कारण पनि ओटासिल असफल भएको जनाएको छ । ओटासिलको प्रविधिको उपयोगिता नेपाली सडकमा हुँदै नभएको भन्दै सडक विभाग र स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभागले अब नयाँ आयोजनाहरूमा यसको प्रयोग नगर्ने निर्णय गरिसकेका छन् । यद्यपि दामन-डाँडाबास सडकमा चालु आ.व.मा पुनः ओटासिल गरिएको छ ।

महालेखाको प्रतिवेदनअनुसार ओटासिल प्रविधिले अपेक्षित नतिजा दिन नसक्ने अवस्था हुँदाहुँदै मकवानपुरको दामन डाँडाबास बैकुण्ठ खैराङ काँकडा सडक पहिलो चरणमा भएको त्रुटी पनि नसच्याई काम हुँदा लगानी खेर गयो । कुलेखानी-फाखेल-हुमानेभञ्ज्याङ सडकमा पनि त्यही समस्या देखियो ।

लागत अनुमान तथा ठेक्का व्यवस्थापनको समयमा सिआरएम लेयरको मोटाइ १० सेन्टिमिटर कायम हुनुपर्ने हो । तर धेरैजसो सडकमा १५ सेन्टिमिटर कायम गरी तथा अति भिरालो र घुम्तीमा डबल ओटासिल गर्ने गरी भेरियसन आदेश जारी गरेको अवस्था पनि पाइएको महालेखा परीक्षकको कार्यलयले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ । यसरी अवैज्ञानिक रूपमा मोटाइ बढाउँदा लागत मात्रै बढेको छैन, सडकको दुरावस्था पनि काम नसक्दै निम्तिएको छ । विगतमा ग्रामीण पहुँच सुधार कार्यक्रममा प्रयोग भएको प्रविधिमा

दामन-डाँडाबास सडक ।

सिआरएम लेयर र स्याण्ड सिल थप गरी प्रयोग गरे पनि ओटासिल गरेको ४०/४५ दिनपछि मात्रै स्याण्डसिल गर्न सकिने अवस्था हुन्छ । ओटासिलका लागि न्यूनतम तापक्रम १७ डिग्री सेन्टिग्रेड चाहिन्छ । त्यसअनुसार भदौ-कात्तिक र फागुन-जेठको समयमा यसको काम गर्नु उपयुक्त हुन्छ । तर, अधिकांश सडकमा मनलाग्दी समयमा काम भएका छन् ।

घुम्ती, ओसिलो एवं भिरालो भूगोल ओटासिलका लागि उपयुक्त हुँदैन । सर्फेस गरेको १९ दिनपछि पानी नपरेको अवस्थामा मात्र ओटासिल गर्न सकिन्छ । तर, त्यही सर्फे गरेपछि सडकमा सवारी आवागन रोक्न नसकिने सडकमा पनि ओटासिल प्रविधि जबरजस्ती प्रयोग गरिएको ठहर महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनले पनि गरेको छ ।

सडकमा सवारी चापको अवस्थालगायतका विषयमा पर्याप्त विश्लेषण नगरी ओटासिल प्रविधि प्रयोगमा ल्याएको पाइएको महालेखा परीक्षकको पनि ठहर छ । 'प्रयोग गरेको प्रविधिबाट उच्च नतिजा प्राप्त गर्ने गरी आधारभूत मापदण्ड बमोजिमका कार्य सम्पन्न हुने व्यवस्था गर्नुपर्छ,' प्रतिवेदनले भनेको छ । महालेखाले ओटासिलका लागि सम्झौता भएका सडकहरूमा तोकिएको समयमै काम हुन नसकेको विषय पनि औंल्याएको छ । गत आर्थिक वर्षमा मात्र देशभर करिब साढे ६ अर्ब रूपैयाँ लगानी खेर गएको छ । अहिले पनि सम्झौता भइसकेका सडकमा यो प्रविधिमा सडक कालोपत्रे गर्ने काम भने जारी छ । विश्व बैंकले ग्रामीण सडकका लागि उपयोगी भन्दै ओटासिल प्रविधि नेपालमा भित्र्याएको थियो । नेपालको सडकमैत्री नभएको यो प्रविधिमा ठेकेदार कम्पनीले पनि राम्रोसँग काम नगर्दा हरेक सडकमा समस्या आएको छ ।

यसकारण टिकेन

विशेषगरी, नेपालका ग्राभेलिङ सडकलाई स्थिर बनाइराख्न यो प्रविधि अब्बल सावित हुने दाबी विश्व बैंकको थियो । तर, नेपालको माटो, हावापानी र बाटोको अवस्था, भू-बनोटलगायत कारण यसले अपेक्षाअनुरूप गुणस्तर दिन सकेन । आलोचनाकै बीचमा विश्व बैंकको लगानी रहेका धेरै सडकमा यही प्रविधि अपनाइयो । तर, एक वर्ष पनि नटिक्ने अवस्था जति प्रयास गर्दा पनि हटाउन नसकिएको सडक विभागका अधिकारीहरू बताउँछन् ।

त्यसैले यसलाई प्रयोग नगर्ने निश्कर्ष निकालेर महँगो नै भए पनि स्तरीय र उपयुक्त प्रविधिमै फर्किने विभागका उपमहानिर्देशक तथा सम्भार महाशाखा प्रमुख शिवप्रसाद नेपाल बताउँछन् ।

JolQmut 36gf btf{;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
OGb|o0fLrf}, dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

सम्पादकीय

नागरिक सचेतना र सरसफाइ

शहरी क्षेत्रमा जनघनत्वको चापसँगै फोहोर व्यवस्थापनले जटिल समस्या सिर्जना गर्दै लगेको छ। विश्वका ठूला औद्योगिक शहरहरु जल र वायु प्रदूषणबाट आक्रान्त छन्। हाम्रो यहाँ त्यसखालको समस्या नभए पनि विशेषतः स्वास्थ्य र सरसफाइसम्बन्धी जनचेतनाको कमीका कारण फोहोरमैला व्यवस्थापनमा विभिन्न जटिलताह देखिने गर्दछन्। नेपालमा राज्यस्तरबाट फोहोरमैला बिसर्जन गर्ने उपयुक्त स्थान वा डम्पिङसाइटको व्यवस्था हुन नसक्दा विभिन्न ठूला शहरमा पटक–पटक समस्या सिर्जना हुने गरेको छ। हाम्रा नीति निर्माताहले अहिलेसम्म स्वास्थ्य र सरसफाइको क्षेत्रमा कुनै ठोस नीति बनाउन नसक्दा तदर्थवाद हावी हुँदै आएको छ। त्यसको प्रभाव फोहोर व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी बोकेका स्थानीय तहमा समेत छ। पछिल्लो समयमा सरसफाइको क्षेत्रमा थोरै भए पनि नागरिक चेतना बढ्न थालेको छ। यो काम सरकारको हो वा नगरपालिकाको मात्र हो भन्ने पुरानो सोचमा विस्तारै परिवर्तन आउँदैछ। उद्योग वाणिज्य संघ, टोल विकास संस्थाका साथै स्थानीयस्तरमा छरिएका विभिन्न समूहहले समेत सरसफाइको काममा सक्रियता देखाउने र कतै त नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने जमर्को गर्दै आएका छन्। यसले नागरिक चेतना अभिवृद्धिमा महत्वपूर्ण योगदान पुगेको छ।

मकवानपुरको थाहा नगरपालिकाकै सन्दर्भमा कुरा गर्दा यहाँका प्रमुख बजारहरु तीब्रपमा शहरीकरणको प्रक्रियामा छन्। थाहाको सरसफाइ व्यवस्थापन बारे दीर्घकालीन योजना बनाएर अगाडि बढ्न ढिलो भइसकेको छ। थाहामा डम्पिङसाइटको दिगो व्यवस्थापन हुन नसकेपनि फोहोरमैलाको दीगो व्यवस्थापनकै लागि सेरिगेशन हाउस निर्माण गरी काम थालनी गरिएको छ । स्थानीय तहले फोहोरलाई आम्दानीको स्रोत बनाउने ठोस योजना भने प्रस्तुत गर्न सकेका छैन । सबै फोहोर बिर्सजन गर्नुको साटो त्यसलाई छुट्याएर फोहोरबाटै आम्दानी गर्न सकिने सम्भावना रहन्छ । यस्ता विषयहरु नीतिगतरुपमै सोच्नुपर्ने हो।

अझै पनि आफ्नो घरभित्रको फोहोर घर अगाडि सडकमा ल्याएर फाल्ने प्रवृत्ति हट्न सकेको छैन। मुख्य बजारहमा यो प्रवृत्ति अझ बढी छ। यस्ता क्रियाकलापलाई दण्डनीय बनाउन जरुरी छ। खुला दिसामुक्त घोषणा भइसकेका क्षेत्रहमा समेत खुला शौच भइरहेको देख्न पाइन्छ। कतिपय ठाउँमा त पानी अभावका कारण निर्माण भएका शौचालय बन्द भएका छन्।

सरसफाइ सिधै जनताको स्वास्थ्यसँग जोडिएको विषय हो। यस्तो गम्भीर विषयमा राज्य उदासिन बस्न मिल्दैन । तर अहिलेसम्म यो विषय राज्यको प्राथमिकताभित्र पर्न सकेको छैन। सरकारी कार्यालयहले नै आफ्नो ट्वाइलेट सफा राख्न नसकेका उदाहरण धेरै छन । अगुवा बन्नुपर्नेहले नै उदाहरणीय नमूना प्रस्तुत गर्न सक्नुपर्छ। नेपाली समाज क्रमशः आधुनिकतातर्फ अग्रसर हुँदैछ। समाजमा थोरै नै किन नहोस, चेतना र जागरण आएको छ। यो भनेको राम्रो भविष्यको संकेत हो। स्वास्थ्य एवं सरसफाइको क्षेत्रमा जनस्तरमा देखिएको चासो र जागकताले ठूलो अर्थ र महत्व राख्छ। यस्ता कामह जनपरिचालनबाटै सम्पन्न गर्दा दिगो र प्रभावकारी हुन्छ। समाज रुपान्तरणको दिगो एवं भरपर्दो प्रक्रिया पनि यही हो।

yfxf gu/kflnsfsf] zv/ sf]6 sfp06/ af6 lbjf a; ;]jf

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५0७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५0७0५६१

dxTjk"0f{ 6]lnkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

पर्यटनमा चमत्कार होला त ?

k|= 8f= xl/ zdf{

विकासका लागि दिगो पर्यटन अन्तराष्ट्रिय वर्ष २०१७ घोषणा गर्दै राष्ट्रसंघीय संयुक्त विश्व पर्यटन संगठन (यूएनडब्लूटीओ) ले पर्यटनक्षेत्र सम्पूर्ण विश्वमा सबैभन्दा बृहत् आर्थिक क्षेत्र रहेको र पर्यटन क्षेत्र पर्यटनकै माध्यमबाट यथेष्ट रोजगारीहरूको सिर्जना हुने, निर्यात बढ्ने र विश्व मानव समुदायमा समृद्धि र सम्पन्नता सहज हुने बताएको उल्लेख छ । यसैअनुरूप विभिन्न मुलुकले पर्यटन विस्तार र बजारीकरण गर्ने सिलसिलामा आ–आफ्ना आर्थिक, सामाजिक, प्राकृतिक, सांस्कृतिक, पर्यावरणीय र अन्य अमूल्य प्रत्येक ऐतिहासिक सम्पदाबारे व्यापक प्रचार-प्रसार गरिरहेका छन् । आफ्नो मुलुकमा रहेका विविधतायुक्त अनुपम पर्यटकीय उत्पादनहरूलाई विश्व बजार समक्ष पुराई सम्भाव्य पर्यटकहरूलाई आफ्नो मुलुकको भ्रमणमा आउन आकर्षित गर्न/गराउन बर्सेनि अन्तराष्ट्रिय महत्वका पर्यटक मेलाहरूको आयोजना गर्ने गरिन्छ, जहाँ क्रेता एवं विक्रेताहरूको महत्वपूर्ण जमघट हुन्छ र बजार वृद्धिका अनेकन अवसरको लाभ दुवै पक्षले पाउँछन् । नेपालले पनि आ`नो पर्यटन प्रर्वद्धन गर्ने क्रममा प्रत्येक वर्ष नेपाल पर्यटन बोर्ड एवं निजी क्षेत्रलाई संलग्न गराउँदै एमआईटी (रुस), फिटुर (स्पेन,) केडब्लूटीएफ (दक्षिण कोरिया), आईटीई (हङकङ,) टीटीएफ (भारत), आईटीबी (बर्लिन) डब्लूटीएम (लन्डन,) कटम (चीन) जस्ता महत्वपूर्ण पर्यटन-मेलाहरूमा आफ्नो सहभागितालाई स्थायी रूपमा स्थापित गरि सकेको छ । उपर्युक्त पर्यटन मेलाहरूका अतिरिक्त क्षेत्रीय स्तरमा पनि केही मुलुकले पर्यटक आकर्षित गर्न यस्तै मेलाको आयोजना गर्ने गरेका छन्, जहाँ हाम्रो निजी क्षेत्रका पर्यटन व्यवसायीहरूले आफूखुसी आफ्नै लगानीमा सहभागी भई लाभ लिने गरेको पाइन्छ । हाम्रा धेरैजसो नवोदित पर्यटन व्यवसायीहरूले टाढाको भन्दा पनि छिमेकी मुलुकहरूसँग (जस्तै– भुटान, माल्दिभ्स, बंगालादेश, म्यानमार, श्रीलंका आदि) आफ्नो व्यावसायिक साँठगाँठलाई बलियो बनाउँदै आफ्नो व्यवसायलाई अघि बढाइरहेको पाइन्छ । निजी क्षेत्रका यस्ता प्रयासहरूको सराहना हुनैपर्छ । नेपाललाई उपयुक्त गन्तव्यका रूपमा चिनाउन गरिने निजी क्षेत्रका प्रत्येक कदमलाई नेपाल पर्यटन बोर्डले पनि सघाउँदै आएको छ र यसले निरन्तरता पाइरहोस भन्ने सबैको चाहना छ । मुलुकको संघीय संरचनाभित्र पनि आर्थिक उन्नतिका निम्ति पर्यटन क्षेत्र नै प्रमुख स्रोतका रूपमा पहिलाइएको छ । यस क्षेत्रको विकास एवं सुदृढीकरणका लागि जुन रूपमा प्रदेश-सरकारहरु अहिले जुर्मुराइरहेका छन् त्यसलाई सम्बोधन गर्न केन्द्रले पनि आफ्ना नीति-निर्माण र योजनाहरूमा तिनलाई सम्मानजनक स्थानको व्यवस्था गरी आवश्यक सहयोग र समन्वय जुटाइदिनुपर्ने जिम्मेवारी बहन गर्नु नै पर्ने हुन्छ । यसमा निश्चित रूपमा नेपाल पर्यटन बोर्डले आफ्नो भूमिकालाई स्पष्ट पार्दै सरकारसँग सहकार्य गर्नुपर्ने अवस्था छ । प्रदेशहरूमा पर्यटकहरूलाई उठाइने दस्तुरको कुनै टुंगो छैन, कुनै ठाउँमा स्थानीय निकायले नै निर्णय गरी शुल्क असुली गरेको पनि पाइन्छ । यस प्रकारले अनियन्त्रित रूपमा राजस्व असुली गर्दा समग्र मुलुकको पर्यटकीय छविमा नकारात्मक असर पर्न गई पर्यटकहरूको आवागमन नै प्रभावित हुने त होइन ? सम्बन्धित निकायले यसबारे विचार पुराउनु आवश्यक छ ।

हिमाल आरोहणबाट मुलुकले आर्जन गर्ने राजस्वको केही अंश हिमाल आरोहीहरूको सुविधा र सुरक्षामा खर्चिनु जरूरी छ । आरोहणबाट फर्केका आरोहीहरूले पोखेका धेरै गुनासा छन्, जसलाई सरकारी पक्षले गम्भीरतापूर्वक लिनुपर्छ । आवास गृहको अभाव, अत्यन्तै महँगो खाद्यान्न, बाटाहरूमा संकेत चिह्न नरहेको अथवा अत्यन्तै न्यून मात्रामा रहेको र पदयात्रामा रहँदा आवश्यक शौचालय नभेटिएको आदि वर्षौंदेखिका केही यस्ता गुनासाहरु यथावत् नै छन् । यस वर्ष सगरमाथा चढ्नेहरूको संख्या कुल ३ सय ४६ छ भने ल्होत्से चढ्नेहरु १ सय ७, अमादाब्लाम चढ्ने ४९, कंचनजघां ४४ र नुप्से आरोहणमा ४० जना रहेको तथ्यांक पर्यटन विभागले जनाएको छ । सरकारले आरोहणका लागि खुला गरेका ४ सय १४ हिमालमध्ये १ सय ८६ वटा हिमालमा अझै अरोहणका लागि कुनै आवेदन परेको छैन । ज्ञाताहरूका अनुसार हिमाली क्षेत्रका आरोहीहरूका लागि गरिने व्यवस्थापन निकै कमजोर रहेको बताइन्छ । नेपालको विकास र समृद्धिका लागि पर्वतीय पर्यटनलाई सर्वोपरी स्थानमा राखी त्यहाँ देखिने कमी–कमजोरीहरूको निवारण हुनु जरूरी छ । हुन त नेपालले अति कम विकसित मुलुकहरूको सूचीबाट सन् २०२२ सम्म बाहिरिएर विकासशील राष्ट्रमा गनिनेछ भनिएको छ । हालै प्रकाशित नेपाल सरकारको तथ्यांकअनुसार हाम्रो वार्षिक औसत आय झन्डै १ हजार डलर पुगिसकेको छ । विकासशील राष्ट्रमा परिणत हुन यो आय प्रतिव्यक्ति २ सय ४२ डलर हुनैपर्ने हुन्छ । यसले हाम्रो भविष्यको अर्थतन्त्रप्रति सकारात्मक संकेत गरेको छ । सूक्ष्म रूपले हेर्दा यो आर्थिक सकारात्मकता वैदेशिक रोजगारीबाट आउने रेमिट्यान्सका अतिरिक्त मुलुकको बढ्दो पर्यटकीय गतिविधि नै हो । नेपाल भ्रमणमा आउने पर्यटकहरु 'झोले' मात्र होइनन्, खर्च गर्ने पर्यटकहरूको संख्या पनि उल्लेख्य छ । यद्यपि त्यसको सही आँकडा उपलब्ध छैन । राजधानीस्थित विभिन्न विदेशी राजदूतावासका प्रमुखहरु, वैदेशिक नियोगका पदाधिकारीहरु हाम्रो पदयात्राको आनन्द लिएरै मात्र फर्कने परम्परा छ । हालै मात्र भारतका तीन पूर्व राजदूतले नेपालमा पदयात्रा गरेका थिए । त्यसरी नै विगतका अमेरिकी, जर्मन, कोरियन, भारतीय तथा अस्ट्रेलियन राजदूतहरूले पनि पर्वतीय ट्रेकिंगमा गई आ–आफ्नो मुलुकमा नेपालको पदयात्रा पर्यटनको महत्वपूर्ण बयान दिएका छन् । केहीले त सुन्दर नियात्राहरूसमेत प्रकाशित गरेका उदाहरणहरूबारे हामी सबै विज्ञ छौँ । नेपालको पदयात्रा एवं पर्वतीय पर्यटन अहिले विश्वमै अब्बल दर्जाका रूपमा लिने गरिन्छ । निजी क्षेत्रको प्रयास, लगानी, विदेशीहरूको सद्भाव र सहयोग, सरकार को उदार नीति तथा पर्यटन बोर्डले गर्दै आएको प्रचार-प्रसारका कारणले हाम्रो पर्यटन फस्टाएको हो । व्यवसायीहरूका बीचमा रहेको अस्वस्थकर व्यावसायिक प्रतिस्पर्धाले गर्दा अझै पनि अपेक्षित फल भने राज्यले पाउन सकेको छैन । भन्न अन्यथा नहोला, वरिष्ठ पर्यटनविद् एवं व्यवसायी कर्ण शाक्यले चिन्ता व्यक्त गरेको सम्झिन्छु, आजभन्दा ५० वर्षअघिको पदयात्रा पर्यटन व्यवसाय अहिले टुक्रै–टुक्रामा बाँडिएको छ । अस्वस्थकर प्रतिस्पर्धाले गर्दा यो सस्तो र स्तरहीनतातर्फ बढिरहेको देखिन्छ । सन् १९५३ मा तेन्जिङ नोर्गे र सर एडमन्ड हिलारीको सफल सगरमाथा आरोहणलगत्तै नेपालको पदयात्रा पर्यटन लोकप्रिय हुँदै गएको हो । तत्कालीन राजाको अनुमतिले एक जना बेलायती नागरिक बिल टिलम्यानले कालीगण्डकीका तटीय क्षेत्र, हेलम्बू र सगरमाथा क्षेत्रमा पदयात्रा अभियान सुरू गरेको इतिहास छ । त्यसको लगत्तै फ्रान्सेली नागरिक मोरिस हरजोगले सन् १९५० मा अन्नपूर्ण क्षेत्रको पदयात्रा सुरू गरेका थिए । यसै सन्दर्भमा कर्नेल जिम्मी रोबर्ट्सको योगदान अविस्मरणीय छ । उनले सन् १९६४ मा नेपालको पहिलो ट्रेकिंग कम्पनी माउन्टेन ट्राभल स्थापना गरी व्यवस्थित रूपमा पदयात्रा पर्यटनलाई व्यावसायिकतातर्फ डोऱ्याएका थिए । उनलाई सहयोग पुराउनेमा दाबा नोर्बु शेर्पा र माइक चेनीलाई अझै पनि ट्रेकिंग व्यवसायीहरु बडो श्रद्धाका साथ स्मरण गर्ने गर्छन् । आज यस व्यवसायमा १२ सयभन्दा बढी कम्पनी संलग्न छन् ।

एकचोटि फेरि विश्व पर्यटन संगठनको २०१७ को नेपालको पर्यटनबारेको प्रतिवेदनतर्फ नियालौं । सो प्रतिवेदनअनुसार पर्यटन क्षेत्रले मुलुकको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी) मा वार्षिक ४ प्रतिशतका दरले वृद्धि गराइरहेको देखाउँछ । नेपालको पर्यटनले सन् २०१६ मा ४ लाख २७ हजार प्रत्यक्ष रोजगारी उपलब्ध गराएको थियो भने सन् २०१७ मा यो संख्या ६ प्रतिशतले बढेर ४ लाख ५२ हजार पुग्ने बताइएको छ । सन् २०२७ सम्म हाम्रो पर्यटन क्षेत्रमा ६ लाख ४ हजार प्रत्यक्ष रोजगारी बढ्ने युएनडब्लूटीओको आकलन छ । सन् २०२७ सम्म नेपाल भ्रमणमा आउने अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकको संख्या १३ लाख ८४ हजार पुग्ने र रू. १०२.१ अर्ब आम्दानी हुने प्रक्षेपण गरिएको पाइन्छ । पर्यटन उद्योगको संवेदनशीलतालाई हेर्ने हो भने प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य विभिन्न राजनीतिक, सामाजिक आदि कारणले गर्दा पनि यो क्षेत्र गतिहीन बन्न पुगी पटक–पटक शिथिल अवस्थाबाट गज्रिनुपरेको हामीले देखे-भोगेका छौँ । सन् २०१७ को कुल पर्यटक आगमन संख्या (झन्डै १० लाख) लाई ध्यानमा राखी हामीले सन् २०३० सम्म ५० लाख पर्यटक भित्र्याउने संकल्प गर्न पछि परेका छैनौं । सन् २०२० सम्म १५ लाख र त्यसपछि ठूलो फड्को मार्ने हामी सपना देखिरहेका छौँ । अहिलेका पूर्वाधार, उत्पादन तथा सरकारले उने-बुनेका अधुरारअपूर्ण नीतिहरूको परिप्रेक्ष्यमा के नेपालको पर्यटनमा कुनै चमत्कारिक परिर्वतन सम्भव होला त ?

> सन् २०२७ सम्म नेपाल भ्रमणमा आउने अन्तराष्ट्रिय पर्यटकको संख्या १३ लाख ८४ हजार पुग्ने र रु. १०२.१ अर्ब आम्दानी हुने प्रक्षेपण गरिएको पाइन्छ ।पर्यटन उद्योगको संवेदनशीलतालाई हेर्ने हो भने प्राकृतिक प्रकोप तथा अन्य विभिन्न राजनीतिक, सामाजिक आदि कारणले गर्दा पनि यो क्षेत्र गतिहीन बन्न पुगी पटक- पटक शिथिल अवस्थाबाट गज्रिनुपरेको हामीले देखे-भोगेका छौं । सन् २०१७ को कुल पर्यटक आगमन संख्या (झन्डै १० लाख) लाई ध्यानमा राखी हामीले सन् २०30 सम्म ५0 लाख पर्यटक भित्र्याउने संकल्प गर्न पछि परेका छैनौं । सन् २020 सम्म १५ लाख र त्यसपछि ठूलो फड्को मार्ने हामी सपना देखिरहेका छौं ।

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

करार शिक्षक नियुक्ति गर्ने अधिकार समन्वय इकाईलाइ

◆ विकास संवाददाता

शिक्षकको नियुक्ति, सरूवा र दरबन्दी मिलानका काम रोकेको शिक्षा विभागले करार शिक्षक नियुक्ति गर्ने अधिकार शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाईलाई दिएको छ । यस अघि शिक्षक दरबन्दी मिलानको काम केन्द्रबाटै गर्ने भन्दै विभागले गत चैत २१ गते ति तिन काम रोकेको थियो ।

ति मध्ये दुई काम यथावत राखेर शिक्षक नियुक्तिको बाटो खुल्ला गरेको विभागका प्रवक्ता समेत रहेका निर्देशक केशव प्रसाद दाहालले बताए । यस विचमा कतिपय विद्यालयका शिक्षक रिटायर्ड हुने, जागिर छाड्ने, निधन हुने लगायतका कारण शिक्षक खाली भएका छन् । त्यसका लागि तत्काल स्थायी शिक्षक नियुक्ति गर्न सम्भव नभएकोले विभागले यो बाटो अपनाएको हो ।

दरबन्दी यकिन भएर आयोग खुलुञ्जेल सम्म समय लाग्ने भएकोले तत्काल पठन पाठनमा समस्या नहोस् भनेर इकाईलाई अधिकार दिईएको दाहालको भनाइ छ । 'हामीले भर्ना अभियान सक्यौं, बालबालिका विद्यालय भित्रिए तर शिक्षक नै नभए कसले पढाउने ? यस्तो अवस्थामा करारमा भए पनि शिक्षक नियुक्ति गर्नु पर्ने भएकोले बाटो खुल्ला गरेका हौं' उनले भने 'यसबाट विद्यार्थीको पठनपाठन सहज हुने अपेक्षा गरिएको छ ।'

शिक्षकहरूको नियुक्ति, सरूवा र दरबन्दी मिलानसँग सम्बन्धित कार्यहरू नगर्न नगराउन निर्देशन गरिएकोमा विद्यालयमा रिक्त रहेका शिक्षक दरबन्दी तथा शिक्षक अनुदान कोटामा करारमा शिक्षक नियुक्ति सम्बन्धि कार्य पूर्ववत् रूपमा नियमानुसार गर्न गराउन भन्दै विभागले सबै इकाईलाई परिपत्र गरेको छ ।

लामो समय देखि शिक्षकको दरबन्दी मिलानको काम हुन नसक्दा चाहिएको ठाउँमा शिक्षक नहुने र नचाहिएको ठाउँमा थुप्रो लाग्ने हुँदै आएको छ । शिक्षक ब्यवस्थापनका लागि खुल्ला र अस्थायी शिक्षकको विज्ञापन संग सँगै गर्ने भन्दै अन्तिम समयमा आएर अस्थायी शिक्षकका लागि तोकिएको परीक्षा स्थगित गरिएको थियो । शिक्षकको आवश्यक संख्या समेत यकिन हुन सकेको छैन । उक्त दरबन्दी र संख्या यकिन गरेपछि खुल्ला विज्ञापन गर्न आवश्यक संख्या समेत थाहा हुने छ ।

घरायसी काममा सहयोग गर्ने बालबालिकाको सिकाइ राम्रो

◆ विकास संवाददाता

घरायसी काममा पनि सहयोग गर्ने बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि नगर्नेको भन्दा गतिलो हुने हालै सार्वजनिक आधिकारिक अनुसन्धानले देखाएको छ । घरायसी काममा दिनको १/२ घण्टा काम गर्ने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि अन्यको भन्दा राम्रो पाइएको हो । दिनको १र२ घण्टा घरायसी काममा संलग्न हुने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि नेपालीमा ५०७, गणितमा ५०२ र विज्ञानमा ५०३ पाइएको छ ।

शिक्षा मन्त्रालयमातहतको शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रले गत शैक्षिक शत्रमा नमूना छनोटमा परेका २६ जिल्लाका १ हजार ९ सय ५० विद्यालयका कक्षा ८ पढ्ने ४६ हजार २ सय ६६ विद्यार्थीमा गरेको अध्ययनले सो तथ्य फेला पारेको हो । कक्षा ८ को नेपाली, गणित र विज्ञान विषयका लागि परीक्षण सञ्चालन गरिएको थियो । नेपाली विषयको परीक्षण ६ सय ४९ विद्यालयका १५ हजार ३ सय ६९ विद्यार्थी, गणित विषयमा ६ सय ४९ विद्यालयका १५ हजार ४ सय ८२ विद्यार्थी र विज्ञान विषयका ६ सय ५२ विद्यालयका १५ हजार ४ सय १५ विद्यार्थीको उपलब्धि परीक्षण गरिएको थियो ।

अध्ययनमा दिनको १ घण्टा घरायसी काममा संलग्न हुने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि नेपालीमा ५०३, गणितमा ५०९ र विज्ञानमा ५०८ सिकाइ उपलब्धि पाइएको छ । २ देखि ४ घण्टा घरायसी काममा संलग्न हुने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि नेपालीमा ४९४, गणितमा ४७९ र विज्ञानमा ४८६ पाइएको छ । यसैगरी घरको काममा संलग्न नहुने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि नेपाली विषयमा ४९८, गणितमा ५०४ र विज्ञान विषयमा ५०३ पाइएको छ ।

कक्षा ८ को नतिजालाई आधारको रूपमा लिएर भविष्यमा गरिने परीक्षणलाई यस नतिजासँग तुलना गर्न सकिने गरी औसत (मिन) अंक ५ सय र स्तरीय विचलन ५० निश्चित गरी त्यसैका आधारमा नतिजा प्रस्तुत गरिएको केन्द्रले जनाएको छ । विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाले कक्षा ५, ८ र १० का विद्यार्थी उपलब्धिको राष्ट्रिय परीक्षण दुई-दुई पटक गर्ने तय गरे अनुसार केन्द्रले अध्ययन गरेको हो ।

तरकारीका लागि कस्तो माटो उपयुक्त

कुन माटोमा कस्तो मल प्रयोग गर्ने ?

शालग्राम अधिकारी

कुनै पनि बिरूवाको जरा माटोभित्र फैलिएको हुन्छ । जराले माटोलाई समाउँछ र जमीनमा खडा हुन्छ । जराद्वारा नै तरकारीका बोटबिरूवाहरूले माटो भित्रबाट विभिन्न पोषकतत्वहरू प्राप्त गर्दछन् । माटोमा भएको चिस्यानमा बिरूवालाई आवश्यक पर्ने विभिन्न खनिज तत्वहरू घुलनशील अवस्थामा रहन्छन् । यी तत्वहरू बोटका जराले शोषण गरेर लिन्छन् र बोटका विभिन्न भागहरूमा पुरयाउँछन । त्यसकारण माटोको रसायनिक तथा भौतिक बनोट र माटोमा रहेका पोषक तत्वहरूले बिरूवाको वृद्धि र विकासमा सहयोग पुरयाउँछन । बिरूवा बढ्नुलाई बृद्धि भनिन्छ भने बढ्न छोडेर फुल्न तथा फल्न थाल्नुलाई विकास भनिन्छ ।

anf}6] df6f]

बालुवाको मात्रा लगभग ७० प्रतिशत वा त्योभन्दा बढी भएको माटोलाई बलौटे माटो भनिन्छ । धेरैजसो तरकारी बालीहरूका लागि यो माटो राम्रो हुँदैन । बलौटे माटोले पानी अड्याइ राख्न सक्दैन । धेरै पटक सिंचाइ गरिरहनु पर्दछ । यस्तो बलौटे माटोमा पानी पटाउना साथ पानी बगेर जमिनको तल्लो भागमा जान्छ र खनिज तत्वहरु पनि पानीसँगै बगेर जाने हुँदा हामीले दिएको मल बोट बिरूवाले पाउँदैन । तापनि बलौटे माटोमा खर बुजा, तरबुजा, लौका, परवर, फर्सीजस्ता गहिरो जरा जाने लहरे तरकारीहरु खेती गर्न सकिन्छ ।

anf}6]b'd6 df6f]

यस्तो माटोमा बालुवाको मात्रा ४० देखि ६० प्रतिशतसम्म हुन्छ । यसमा सिल्ट र मसिनो पांगो माटो पनि मिसिएको हुन्छ । त्यसैले केही समय पानी अड्याएर राख्न सक्छ । यस्तो बलौटे दुमट माटोमा भएका खाद्य तत्वहरु बिरूवाले सजिलैसँग लिन सक्छ । धेरैजसो जरे तरकारीहरु मूला, गाजर, सलगम, प्याज, लसुन आदिका लागि यस्तो माटो राम्रो हुन्छ । यस्तो माटोमा गोडमेल गर्न र झारपात हटाउन पनि सजिलो हुन्छ ।

b'd6 df6f]

यस्तो माटोमा २० देखि ४० प्रतिशतसम्म बालुवा हुन्छ । यस्तो माटोमा बालुवा, सिल्ट (माटोको थेग्रो) मसिनो माटोमा समान रूपमा मिसिएको हुन्छ । यसले धेरै समयसम्म पानी अड्याइ राख्न सक्छ र प्रायः सबै किसिमका खाद्य तत्वहरु बिरूवाले यसबाट पाउँछ । त्यसैले दुमट माटो तरकारी खेतीका लागि ज्यादै उपयुक्त हुन्छ । यो माटोमा खनजोत र गोडमेल गर्न पनि सजिलो हुन्छ ।

lrD6\ofOnf]df6f]

यो माटोमा १० देखि २० प्रतिशतसम्म मात्र बालुवा हुन्छ । बाँकी सबै सिल्ट र मसिनो माटो हुन्छ । यस्तो माटो सुख्खा अवस्थामा धेरै कडा हुन्छ । खनजोत गर्दा ठूल्ठूला डल्लाहरु निस्कन्छन् । पानी कम हुनासाथ चिरा पर्छ । भिजेको अवस्थामा धेरै चिप्लो हुन्छ यस्तो माटोले पानी धेरै समयसम्म अड्याइराख्न सक्छ । खनजोत गर्न अति गाह्रो हुन्छ । तरकारी खेतीका लागि त्यति उपयोगी हुँदैन । प्रशस्त प्राङ्गारिक मल राखेर यस्तो माटोको सुधार गर्न सकिन्छ । चिम्ट्याइलो माटोमा हावाको सञ्चार कम हुने भएकोले बारम्बार गोडमेल गरेर माटो खुकुलो राख्नु पर्छ ।

kf+uf]df6f]

यस्तो माटोमा बालुवाको मात्रा ज्यादै काम हुन्छ । मसिनो माटो र सिल्ट धेरै हुन्छ । यो माटो सबभन्दा कडा हुन्छ । यस्तो माटोमा धान खेती मात्र राम्रो हुन्छ । अन्य बालीहरु राम्रो हुँदैन । व्यवसायिक रूपमा तरकारी खेती गर्ने किसानले आफ्नो बारीमा कस्तो खालको माटो छ भनेर पहिले नै विचार गरेर तरकारी खेती शुरू गर्नु पर्दछ । वैज्ञानिक तरिकाले माटोको नमुना लिएर प्रयोगशालामा परीक्षण गराएर माटोको स्वास्थको प्रमाणपत्र बनाएर राख्नु पर्छ र समयसमयमा सोही अनुसार मल प्रयोग गर्नुपर्छ ।

o;/fof}lgs dnsf]kof]u

बोटबिरूवालाई बढ्न, हुर्कन र फलफूल लाग्न अट्ठार प्रकारका पोषक तत्वहरूको आवश्यकता पर्दछ । तीमध्ये कुनै बिरूवालाई सबै र कुनै बिरूवालाई कुनै-कुनै तत्व मात्र चाहिन्छ । ती तत्वहरू सबै बराबर मात्रामा चाहिने होइन । कुनै तत्व धेरै र कुनै तत्व ज्यादै थोरै मात्रामा भए पनि पुग्दछ । बिरूवालाई आवश्यक पर्ने ती तत्वहरु हुन्-कार्बन, हाइड्रोजन, अक्सिजन, नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास, क्याल्सियम, म्याग्नेसियम, जस्ता गन्धक, बोरोन, फलाम, म्याङ्गानिज, तामा, मलिडेनम, क्लोरिन, ब्रोमिन र सिलिका । कार्बन, हाइड्रोजन, अक्सिजन, नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास बिरूवालाई धेरै मात्रामा चाहिन्छ ।

अन्य तत्वहरु थोरै मात्रामा आवश्यक पर्दछ । कार्बन, हाइड्रोजन र अक्सिजन बोट बिरूवाले हावा र पानीबाट लिन्छ । हामीले दिइरहनु पर्दैन । अरू सबै तत्वहरु माटोबाट प्राप्त गर्दछ । माटोबाट प्राप्त हुने तत्वहरु मध्ये नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास अधिक मात्रामा चाहिने भएकोले गोबर मल, कम्पोष्ट मलका साथै अन्य अर्गानिक मल र रासायनिक मलको रूपमा बालीमा प्रयोग गरिन्छ । अन्य सूक्ष्म तत्वहरु आवश्यकताअनुसार रासायनिक मलबाट दिइन्छ । रासायनिक मल कल कारखानामा तयार गरिन्छ । गोबर मल वा कम्पोष्ट मल आफ्नै खेत बारीमा तयार गर्न सकिन्छ । हिजो आज अर्ग्यानिक मल बजारमा खरिद गर्न पनि पाइन्छ ।

भटमास, केराउ, बोडी, सिमी र ढैंचाजस्ता कोसेबालीहरूले जराको गिर्खामा भएको ब्याक्टेरियाको सहयोगमा वायुमण्डलको खुला नाइट्रोजन सोसेर जर ामा जम्मा गरी प्रयोग गर्दछन् । साथै, माटोमा समेत नाइट्रोजन थप्दछन् । यस प्रकार कोसेबालीहरूले माटोलाई थप मलिलो बनाउँछन् । मल दुई प्रकारका हुन्छन् - प्राङ्गारिक मल र अप्राङ्गारिक ।

प्राङ्गारिक मल भन्नाले गोठे मल, गोबर मल, कम्पोष्ट मल, गड्यौले मल, हरियो मल आदि हुन् । अप्राङ्गारिक मल भन्नाले कलकारखानामा तयार हुने रासायनिक मललाई बुझाउँछ ।

रासायनिक मल धेरै प्रकारका हुन्छन् । नाइट्रोजनयुक्त मलमा युरिया र अमोनियम सल्फेट बढी प्रचलनमा छन् । फस्फोरसयुक्त मलमा डि.ए.पी., सुपर फस्फेट आदि चलनचल्तिमा छन् । पोटासयुक्त मलमा म्युरेट अफ पोटास र पोटासियम सल्फेट मुख्य छन् । तरकारी बालीमा कहिलेकाहीँ सूक्ष्मतत्वयुक्त मल पनि प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ । तिनीहरूमा बोरोन, जिङ्क, मोलिब्डेनम, जस्ता, मैङ्गानिज आदि प्रमुख हुन् ।

/f;folgs dnsf]kof]u ljlw

फस्फोरस र पोटास तत्वयुक्त रासायनिक मलहरु बाली लगाउन जग्गा तयार गर्दा एकनाससँग छरेर माटोमा मिलाउने । यसरी माटोमा प्रयोग गरेको रासायनिक मलबाट खाद्यतत्व बिरूवाले आफ्नो जीवन अवधिभर लिन सक्छ । जस्तैः सुपरफस्फेट, पोटास, कम्प्लेक्सल आदि । तर यी रासायनिक मलहरूबाट खाद्य तत्व प्राप्त गर्न माटोमा चिस्यान रहिरहनु आवश्यक छ । चिस्यान कम हुने र सिंचाइ गर्न नसकिने क्षेत्रमा रासायनिक मलको प्रयोग नगरे हुन्छ ।

नाइट्रोजन तत्व पानीमा घुलेर वा हावामा उडेर नष्ट हुन्छ । युरिया अथवा एमोनियम सल्फेट जस्ता नाइट्रोजनयुक्त मलहरु माटोमा धेरै दिन रहन नसक्ने भएकाले बोटबिरूवा उम्रेको वा सारेको २५-३० दिनपछि र फूल फुल्ने समयमा पटक-पटक गरी प्रयोग गर्नुपर्छ । खेत तयार गर्दा यो मल सबै प्रयोग गर्नुहुँदैन । यसरी बिरूवा हुर्कने बेलामा मल प्रयोग गर्ने तरिकालाई टप डेसिङ्ग भन्दछन् । टप डेसिङ्ग गर्दा बोटबिरूवाको पात र जरामा नपर्ने गरी जराको वरिपरि औंठी आकारमा माटो खोर्सेर युरिया वा एमोनियम सल्फेट मल राखी माटोले ढाकिदिनु पर्छ । रासायनिक मल दिंदा माटोमा चिस्यान हुन आवश्यक छ । एकै पटक बढी मल हालेमा बिरूवालाई जलाइदिने हुँदा कति मात्रा राख्ने भन्नेमा होसियार हुनु पर्दछ । विरूवाअनुसार मलको मात्रा फरक हुने हुँदा भरसक कृषि प्राविधिकको सल्लाह लिनु राम्रो हुन्छ ।

o;/Lu/f}+;folgs dnsf]kof]u

युरिया अथवा एमोनियम सस्फेटलाई पानीमा मिसाएर बोटबिरूवाको पातमा पनि छर्न सकिन्छ । तर एकदम थोरै मल राख्नुपर्छ । एकसय लिटर पानीमा एक वा दुई किलो युरिया मिसाएर छरे पुग्छ । युरिया धेरै मिसाएमा पात डढ्छ । पातमा छर्दा बिरूवाले मल पातबाट सोसेर लिन्छ । सूक्ष्म तत्वयुक्त मलहरु (बोरेक्स, अमोनियम, मौलिन्डेनम, एग्रोमिन आदि) बाली लगाउनुअघि माटोमा मिसाउनुपर्छ । अथवा झोलको रूपमा खडा बालीमा छर्कन सिफारिस गरिन्छ । यस्ता सूक्ष्म तत्वहरु प्रयोग गर्दा डिब्बा अथवा बोतलमा उल्लेख गरिएको मात्रा र विधिअनुसार प्रयोग गर्नुपर्छ ।

k|Ëfl/s dnsf]kof]u ljlw

बोट बिरूवाको पात, हांगाविंगा, झारपात र घाँसमा पशुको मलमूत्र मिसाई तयार गरिएको मललाई प्राङ्गारिक मल भनिन्छ । हिजो आज गड्यौलाबाट पनि यस्तो मल तयार गरिन्छ । प्राङ्गारिक मल पनि धेरै प्रकारका हुन्छन् । जस्तैः गोठे मल, गोबर मल, कम्पोष्ट मल, पीना, गड्यौली मल, जैविक मल आदि ।

गाईवस्तुका मलमूत्र, पात पतिङ्गर, घाँस र झारपात नमिसाई कुहाएर बनाएको मललाई गोबर मल अथवा गोठे मल भन्दछन् । गोबर मललाई राम्ररी कुहाएर हाल्नाले जग्गाको उर्वरा शक्ति बढ्दछ । तरकारीको उत्पादन बढ्छ । गोबर मल राम्ररी नकुहाएर काँचो प्रयोग गरेमा खुम्रे किराको प्रकोप बढ्छ । बिरूवाले काँचो गोबरबाट राम्रोसँग पोषक तत्व प्राप्त गर्न सक्दैन । मकै छर्नुभन्दा एक महिना अगाडि नै बारीमा मल छरेर राख्ने चलन छ । यसो गर्दा मलमा रहेको बिरूवालाई चाहिने तत्व हावामा उडेर जान्छ र घामले सुकाउँछ । बिरूवाले पाउन सक्दैन । त्यसैले बिरूवा छर्नु वा रोप्नुभन्दा एक दुई हप्ता अगाडि बारीमा मल राखेर तुरून्त जोतेर माटोमा मिलाउनु पर्छ । कुखुराको सुली, घोडाको लिदी, बंगुर तथा भेडाबाखाको मल आदि पनि प्राङ्गारिक मलको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ तर यसलाई पनि खाल्डोमा राम्रोसँग कुहाएर मात्र प्रयोग गर्नुपर्छ ।

झारपात, पतिंगर, घाँस, सोत्तर घर आँगनका अन्य निष्कृय पदार्थहरु वा यिनीहरूलाई गोबर वा जोरन मिसाएर राम्रोसँग कुहाएर बनाएको मललाई कम्पोष्ट मल भन्दछन् । गोठेमलभन्दा कम्पोष्ट मल उच्च गुणस्तरको हुन्छ । तोकिएको नापको खाल्डो खनेर त्यसमा विभिन्न पदार्थहरु तह-तह लगाएर हरेक तहमा जोरन राखेर कम्पोष्ट मल बनाइन्छ । यसलाई पटक-पटक पल्टाउनु पर्छ । तलको माथि, माथिको तल गरेर सडाएपछि कम्पोष्ट मल बन्छ ।

एउटा ठूलो भाँडामा कुहाउने वस्तुहरु राख्ने । त्यसमा गड्यौला राखिदिने । समय-समयमा पानी दिने गरेर गड्यौला मल तयार गरिन्छ । कम्पोष्ट मलभन्दा गड्यौली मल छिटो तयार हुन्छ । यस्ता गड्यौला बजारमा खरिद गर्न पाइन्छ । केही किसानहरूले यस्ता गड्यौला बेचेर पनि राम्रै आम्दानी गरेका छन् । असुरो, तीतेपाती, एजोला झार आदि बारीको माटोमा मिसाएर पनि बारी मलिलो बनाउन सकिन्छ । यसलाई हरियो मल भन्दछन् । बारीमै रोपेर उमारेर बढाएर जोतेर माटोमा मिलाउनुपर्छ । बारीको कान्लामा भएको असुरोको पात टिपेर बारीमा राखेर पानीमा डुबाएर कुहाएर पनि मल बनाउन सकिन्छ । यसरी झन् सस्तो र राम्रो मल बनाउन सकिन्छ ।

भूकम्पपीडितका लागि संकल्प प्रस्ताव दर्ता

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश सभा ३ का तीन सदस्यले भूकम्पपीडितका बिषयमा संकल्प प्रस्ताव दर्ता गराएका छन् । कांग्रेस सांसद प्रभात तामाङ, छिरिङ दोर्जे लामा र निमा लामाले प्रदेश सभा नियमावलीको नियम ८४ बमोजिम सार्वजनिक महत्वको बिषयमा संकल्प प्रस्ताव दर्ता गरेका हुन् ।

प्रस्तावमा नीजि आवास निर्माणको लागि सरकारले व्यवस्था गरेको ३ लाख रकम पर्याप्त नभएकोले थप अनुदान र कम व्यवस्था गर्न भनिएको छ । सरकारले व्यवस्था गर्ने भनिएको पुनर्निर्माणको लागि पुनर्कर्जा रकम बढिमा पन्ध्र लाख १५ वर्ष अवधिको लागि निर्व्याजी मासिक किस्ताबन्दीमा चुक्ता गर्ने गरी व्यवस्था गरिनुपर्ने, घर निर्माण गरेको जग्गा धनीपूर्जा मात्र रोक्का गरी प्रदेश सरकारको जमानतमा कर्जा उपलब्ध गराउनु पर्ने प्रस्ताव गरिएको छ।

सरकारी/सार्वजनिक भवन, विद्यालय, गुम्बा, मठ, मन्दिर र अन्य भौतिक संचनाहरू क्रमिक रूपमा पुनर्णि्नर्माण गर्न व्यवस्था गर्नको लागि संकल्प प्रस्ताव पेश गरिएको प्रभात लामाले जानकारी दिए। 'प्रदेश ३ कै जिल्लामा भूकम्पले बढी क्षति पुर्‍याएको छ,' तामाङले भने, 'सरकारले उपलब्ध गराएको अनुदान अपर्याप्त भएको र सहुलियत निर्व्याजी ऋण उपलब्ध नगर ई घर बन्ने स्थिति नदेखिएकाले प्रस्ताव गरेका हौं।'

राष्ट्रिय पुनर्णि्नर्माण प्राधिकरणले पनि पुनर्निर्माणमा प्रभावकारी भुमिका खेल्न नसकेको आरोप लगाउदै सरकार नीजि आवास पुनर्निर्माण कार्यबाट पन्छिन खोजेको आरोप लगाएको छ। अनुदान रकम अपर्याप्त भएका कारण पीडितहरू चर्को व्याजदरमा ऋण लिन बाध्य भएको तर्क गर्दै भूकम्पीडितहरू भूमीहिन हुने अवस्था आउने दाबी गरिएको छ ।

३३ प्रतिशत वडाहरु अझै स्वास्थ्य संस्थाबिहीन

◆ विकास संवाददाता

३ नम्बर प्रदेशका ३३ प्रतिशत वडाहरू अझै स्वास्थ्य संस्थाबिहीन रहेको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

सरकारले एक वडा एक स्वास्थ्य संस्थाको अभियान ल्याएको बेला केन्द्रीय राजधानी रहेकै प्रदेशमा भने सहज स्वास्थ्यको पहुँचबाट धेरै नागरिक पछि परेको देखिएको हो । प्रदेश नम्बर ३ को सामाजिक विकास मन्त्रालयले बिहीबार सार्वजनिक गरेको प्रदेशको प्रारम्भिक प्रार्श्वचित्रअनुसार तीन नम्बर प्रदेशमा जम्मा ८ सय ९८ वटा मात्र स्वास्थ्य संस्थाह रहेका छन् । जसमा २७ वटा सरकारी अस्पताल, ४२ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ६ सय ४२ वटा स्वास्थ्य चौकी, एक सय १ वटा नगर स्वास्थ्य चौकी र ८६ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई र हेका छन् । ३ नम्बर प्रदेशको १३ वटा जिल्लामा एक सय १९ वटा स्थानीय तहमा एक हजार १ सय २२ वटा वडाह रहेका छन् । प्रदेशमा अझै पनि २० प्रतिशत ब्यक्तिह परिवार नियोजनको पहुंचभन्दा टाढा रहेको मन्त्रालयका स्वास्थ्य महाशाखाका प्रमुख सतिश बिष्टले जानकारी दिए ।

सामाजिक विकास मन्त्रालयले तीन नम्बर प्रदेशको शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षा तथा महिला विकासको अवस्थालाई समेटेर बिहीबार प्रारम्भिक पार्श्वचित्र सार्वजनिक गरेको हो । मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले प्रदेशको प्रारम्भिक तथ्याङ्क समेटिएको पुस्तिका विमोचन गरेका हुन् । प्रारम्भिक पार्श्वचित्रअनुसार प्रदेशको ५ वर्षभन्दा माथिको जनसंख्यामध्ये ७१ प्रतिशत सारक्ष रहेका छन् । ५५ लाख २९ हजार जनसंख्या रहेको यो प्रदेशमा कुल जनसंख्याको २१ प्रतिशत जनसंख्या बसोबास गर्ने उल्लेख गरिएको छ । कुल जनसंख्याको ५३ प्रतिशत आदिवासी जनजाति रहेको यो प्रदेशमा ब्राम्हण क्षेत्री समुदायको बसोबास ३७ प्रतिशत रहेको छ । २०६८ सालको जनगणनालाई आधार मानेर तयार पारि एको तथ्याङ्क अनुसार यस प्रदेशमा ८० भन्दा बढी भाषाह बोलिन्छन् भने नेपाली, तामाङ र नेवारी भाषा बोल्ने समुदाय बढी रहेका छन् ।

प्रारम्भिक प्रार्श्वचित्र सार्वजनिक कार्यक्रममा बोल्दै मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले आफूहरू कुन अवस्थामा रहेका छौं भन्ने कुरा तथ्याङ्कले बताउने भन्दै विकासमा अघि बढ्न यसले सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गरे । महिला बालबालिका, स्वास्थ्य, शिक्षा लगायतको क्षेत्रको आधिकारिक तथ्याङ्क अपडेट गर्नुपर्नेमा उनको जोड थियो । सामाजिक विकास मन्त्री युवराज दुलालले बिना तथ्याङ्क भाषण मात्र गरेर अघि बढ्न नसकिने भन्दै आफ्नो क्षेत्रको आधिकारिक तथ्याङ्क खोज्ने प्रयास गरिएको बताए । तथ्याङ्ककै आधारमा विभिन्न क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुग्ने उनको भनाइ थियो ।

सामाजिक विकास मन्त्रालयले जिल्ला अस्पताल सुविधा सम्पन्न बनाउनेदेखि बालविवाहमुक्त प्रदेश बनाउनेसम्मका योजना ल्याएको दुलालले जानकारी दिए । हाल सञ्चालित बालगृहमा सबैभन्दा बढी बाल अधिकार हनन् भइर हेको दावी गर्दै दुलालले बालगृहलाई बालबालिका संरक्षण केन्द्रमा परिणत गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

विकास खबरपत्रिका साप्ताहिक
हरेक सोमबार
पलपलको खबर
www.bikaskhabar.com

tf]sof]kfl/>lds Û

◆ विकास संवाददाता

सेवा सुविधासम्बन्धी दुई विधेयक दफावार छलफलका लागि समितिमा रोकिएकै अवस्थामा प्रदेश ३ सरकारले हतारमा मुख्यमन्त्री, मन्त्री, प्रदेशसभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको सेवा सुविधा तोकेको छ।

सभाबाट विधेयक पास हुन समय लाग्ने भन्दै सरकारले केन्द्रले पठाएको नमुना कानुनकै आधारमा सेवासुविधा तोकेको हो । आन्तरिक मामिला तथा कानुनमन्त्री शालिकराम जमरकट्टेलले संविधानले दिएको अधिकार नै प्रयोग गरेर सेवासुविधा तोकिएको बताए। 'विधेयक पारित हुन समय लाग्ने भयो,' जमरकट्टेलले भने, 'केन्द्रले पठाएको नमुना कानुन पनि खासै फरक नभएकाले संविधानको अधिकार प्रयोग गरेर तोकेका हौं।'

संविधानको धारा १७१ मा मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक र अन्य सुविधा प्रदेश ऐनबमोजिम हुनेछ भनिएको छ। तर सोही धारामा यस्तो ऐन नबनेसम्म प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिम हुने उल्लेख छ। धारा १९६ मा पनि प्रदेशसभाका सभामुख, उपसभामुख तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा कानुनबमोजिम हुने उल्लेख गर्दै कानुन नबनेसम्म प्रदेश सरकारले तोकेबमोजिम हुने उल्लेख छ।

२ जेठको मन्त्रिपरिषद् बैठकले प्रदेशसभाका सभामुख, उपसभामुख तथा सदस्यहरुको पारिश्रमिक तथा सुविधासम्बन्धी आदेश एवं मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रीहरूको सुविधासम्बन्धी आदेशका बारेमा निर्णय गरेको थियो। दफावार छलफलका लागि समितिमा पठाइएका दुई विधेयक प्रदेश मामिला समितिमा नै अड्किएका छन्। 'प्रदेशसभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधासम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक' र 'मुख्यमन्त्री, मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधासम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक' मर्यादाक्रमको विवादको कारण दफावार छलफलमा नै लगिएको छैन।

वैशाख ९ को समितिको बैठकमा सत्तापक्षकै सांसदले प्रदेशसभा सदस्यको मर्यादाक्रम नटुंगिईकन छलफल नगर्ने अडान राखेका थिए। सोही कारण त्यसयता ती दुई विधेयकमाथिको दफावार छलफल हुन सकेको छैन। यसअघि चैत २५ को प्रदेशसभा बैठकमा मर्यादाक्रम नतोकी हतारोमा विधेयक आएको भन्दै सत्तापक्षका सांसदले नै विपक्षमा मतदान गर्न अनुरोध गरेका थिए। तर २९ गतेको बैठकमा सभामुखले मर्यादाक्रम टुंग्याउने पहल गर्न प्रदेश सभालाई लिङ गरेपछि विधेयक छलफलका लागि पठाउने प्रस्ताव सर्वसम्मतले पारित भएको थियो। सोही दिनको मन्त्रिपरिषद् बैठकले पनि तत्काल मर्यादाक्रम टुंग्याउन संघीय सरकारलाई अनुरोध गर्ने निर्णयसमेत गरिसकेको छ। यो निर्णय बारे वैशाख ११ को बैठकमा सभामुख सानुकुमार श्रेष्ठले सभालाई जानकारीसमेत गराएका छन् ।

प्रदेश ३ सरकारले असार १ गते बजेट ल्याउने

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश ३ को प्रदेशसभामा प्रि-बजेट छलफलको अन्तिम दिन सांसद्हरूको उपस्थिति ज्यादै न्यून देखिएको छ । प्रदेशसभामा ४ जेठमा जारी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को पूर्वबजेट छलफलमा करिब एकतिहाइ मात्रै सांसद् उपस्थित भएका थिए । आफ्नो बोल्ने पालो सकिएलगत्तै प्रदेशसभा सदस्यहरू घर फर्किएकासँगै प्रदेशसभाको बैठक कक्षका कुर्सी खाली भएका थिए ।

अधिकांश सांसद् बजेटको छलफल चलिरहँदा पालैपालो बैठक कक्षबाट निस्किएका थिए । आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री कैलाश ढुंगेलले पेस गरेको विनियोजन विधेयकका सिद्धान्त र प्राथमिकता माथिको छलफल चलिरहँदा सत्तापक्षका २२ र प्रतिपक्षका १४ सांसद सहभागी थिए । संविधानको धारा १८५ मा प्रदेशसभा बैठकमा सम्पूर्ण सदस्यको एक चौथाइ सदस्य उपस्थित नभएसम्म कुनै प्रश्न वा प्रस्ताव निर्णयका लागि प्रस्तुत गरिने छैन भन्ने उल्लेख छ । गणपुरक संख्या नपुगेका खण्डमा प्रस्ताव पारित हुन नसक्ने कारण सत्तारूढ दलका मुख्य सचेतकहरू चिन्तामा देखिएका छन् । ४ जेठकै विषयगत समितिको बैठक र प्रदेशसभा बैठक सुरू भएलगत्तै सदस्यहरू उपस्थित भए पनि छलफल सुरू भएलगत्तै बाहिरिएका थिए । लामो समय बैठक नबस्ने भएका कारण सांसदहरू हतारले घर फर्किएका हुन् ।

स्थायी राजधानीको बारेमा निर्णय नभएको कारण प्रदेशसभा सदस्यले हेटौंडामा डेरा लिएका छैनन् । बैठकमा सहभागी हुन आउने उनीहरू सकिएलगत्तै फर्किने गरेका छन् । छलफलमा भाग लिंदै प्रदेशसभा सदस्यहरूले ३ नम्बर प्रदेश संघीय राजधानी भएको प्रदेश भएकाले अन्य प्रदेशलाई उदाहरण प्रस्तुत गर्ने ढंगले नीति तथा कार्यक्रम ल्याउनुपर्नेमा जोड दिएका थिए । उनीहरूले प्रादेशिक शिक्षा आयोग, प्रादेशिक लोकसेवा आयोग, प्रादेशिक विज्ञान प्रतिष्ठान, प्रादेशिक प्राविधिक शिक्षा लगायतका दिर्घकालिन प्रभाव पार्ने योजनामा काम गर्नुपर्नेमा जोड दिएका थिए । उत्पादन र निर्यातमुलक उद्योगलाई प्रवर्द्धन, कम्तिमा ६६ निर्वाचन क्षेत्र र १३ जिल्लामा एउटा महत्पूर्ण योजना छनौट लगायतका विषयमा ध्यान दिन उनीहरूले सुझाव दिए । छलफलमा प्रदेशसभा सदस्यहरू मुनु सिग्देल, नरोत्तम बैद्य, न्हुच्छेमान श्रेष्ठ, विराजभक्त श्रेष्ठ, विजुला बर्मा, रिना गुरूङ, रिता माझी, बुद्धिमान माझी लगायतले प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमले समृद्धिको खाकालाई अमूर्त रूपमा भन्दा पनि ठोस ढंगले प्रस्तुत गर्नुपर्नेमा जोड दिएका थिए ।

सभामा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ दिंदै मन्त्री ढुंगेलले सुझावलाई समेट्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे । उनले प्रदेशका सम्पूर्ण राजनीति दलका घोषणा पत्र र सहश्राव्दी विकास लक्ष्यमा उल्लेख भएका विषयबस्तुलाई केन्द्रमा राखेर नीति तथा कार्यक्रम आउनेमा ढुक्क हुन आग्रह गरेका थिए । बैठकमा बोल्ने अधिकांश प्रदेशसभा सदस्यहरूले समाजवाद उन्मुख नीति तथा कार्यक्रम आउनुपर्ने भन्दै शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीलाई ठोसढंगले सम्बोधन गर्नु जरूरी रहेको बताएका थिए । उनीहरूले कृषिमा विचौलियाको अन्त्य, चक्लाबन्दीमार्फत कृषिलाई प्रवर्द्धन, निर्यातजन्य उद्योगलाई प्रोत्साहन जस्ता क्षेत्रमा नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित हुनुपर्नेमा जोड दिएका थिए । कार्यव्यवस्था परामर्श समितिको बैठकमा भएको सहमति अनुसार बिहीबार र शुक्रबार १० घण्टा विनियोजन विधेयकका सिद्धान्त र प्राथमिकता माथि छलफल हुने कार्यतालिका रहेको थियो । णप्रदेश सभाको ठूलो दल एमालेलाई साढे ४ घण्टा, माओवादी केन्द्र र काँग्रेसलाई २/२ घण्टा र अन्य साना दललाई डेढ घण्टाको समय निर्धारण गरिएको थियो । प्रदेश सरकारले असार १ गते आर्थिक बर्ष ०७५/०७६ को लागि बजेट ल्याउने जनाएको छ ।

लालपुर्जा नभएका भूकम्पपीडितसंग सम्झौता गर्न माग

जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा (लालपुर्जा) नभएका भूकम्प पीडित परिवारको बसोवास गरेको अन्य प्रमाणको आधारमा अनुदान सम्झौता गर्न राष्ट्रिय भुमि अधिकार मञ्चले सरकारसँग माग गरेको छ। राष्ट्रिय भुमि अधिकार मञ्च मकवानपुरले ४ बुँदे माग राखी मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेल र प्रमुख जिल्ला अधिकारी चक्रबहादुर बुढालाई ज्ञापन पत्र बुझाउँदै यस्तो माग गरेको हो।

भूकम्प पीडित लाभग्राही सूचीमा नाम आएका तर जग्गाधनी प्रमाणपुर्जाको कारणले अनुदान सम्झौता गर्न नपाएका ८ हजार २ सय ३७ परीवारसँग सोहि ठाउँमा बसोवास गरेको अन्य प्रमाणको आधारमा छिटो भन्दा छिटो अनुदान सम्झौता गर्न माग गरेको जिल्ला भुमि अधिकार मञ्चका जिल्ला सहसचिव यज्ञबहादुर श्रेष्ठले बताए।

मञ्चले मकवानपुरको वि.सं. २०२२ र २०३२ सालमा नापी भई वसोवास तथा भोगचलनमा रहेका जग्गा नापजाँच गरी सम्वन्धित भोगकर्ताको नाममा जग्गा दर्ता गर्न माग गरेको छ। साथै नापी भइसकेको जोतभोगको हकमा स्थानिय तहमै अनुगमन गरी लालपुर्जा वितरण गर्न पनि माग गरेको छ।

'बाढी, पहिरोको जोखिम भएको खण्डमा सुरक्षित वसोवास तथा जिविकोपार्जनमा समेत विचार गरी पुनर्स्थापनाको व्यवस्था गरीयोस' मञ्चद्वारा बुझाईएको ज्ञापनपत्रमा उल्लेख छ। प्रदेश नम्बर ३ को भुमि तथा कृषि सम्बन्धि ऐन बनाउँदा राष्ट्रिय भुमि अधिकार मञ्चका पदाधिकारीलाई पनि समावेश गराउन माग गर्दै मञ्चले गुनासो दर्ता गरेका भुकम्प प्रभावित परिवारको स्थलगत अध्ययन मार्फत् पुनःसर्वेक्षण गरी स्थानीय तहको अगुवाईमा छिटो भन्दा छिटो गुनासो सम्वोधन गरी अनुदान सम्झौता गर्न पनि माग गरेको छ।

गुट-उपगुट अन्त्य गर्ने कोइरालाको दाबी

◆ अशोकसुजन श्रेष्ठ

नेपाली काँग्रेस महामन्त्री शशांक कोइरालाले पार्टीको गुट-उपगुट अन्त्य गरेरै छाड्ने बताएका छन्। काँग्रेस मकवानपुरद्वारा थाहानगरमा बुधबार आयोजित प्रशिक्षण कार्यक्रमको उद्घाटन गर्दै महामन्त्री कोइरालाले पार्टीभित्रको गुट-उपगुट समाप्त पार्ने आफ्नो एकमात्र लक्ष्य रहेको दाबी गरे।

'मैले शुरूदेखि नै गुट-उपगुटले काँग्रेसमा अत्यन्त हानी गरिरहेको बताउँदै आएको छु,' उनले भने 'चुनाब हार्नुको महत्वपूर्ण एउटा कारण यही हो।' पार्टीको केन्द्रमा संस्थापन र अन्य पक्षहरूको गुट हाबी रहेको भन्दै चुनावमा योग्यलाई भन्दा आफ्नो पक्षकालाई टिकट दिएकाले चुनावमा हारेको उनले बताए।

उनले चराहरु एकताबद्ध भएर उड्दा ७० प्रतिशत हावाको बेगमा कमी आउने उदाहरण दिंदै त्यस्तै एकताबद्ध भएर अघि बढ्न उनले नेता, कार्यकर्तालाई निर्देशन पनि दिए। बामपन्थी एकताले कुनै चिन्ता नलागेको तर्क गर्दै उनले भने 'हामीहरु मिले कुनै ताकतले हराउन सक्दैन।'

काँग्रेसका केन्द्रीय सदस्य रमेश लेखकले सरकार कानुन र संविधान अनुसार नचलेको बताए। अधिनायकवाद र सर्वसत्तावाद पञ्चेबाजा बजाएर नआउँने बताउँदै उनले प्रधानमन्त्रीतर्फ संकेत गर्दै सिंहदरबारले अधिकार केन्द्रीकृत गरेकोमा आपत्ती जनाए।

देशका प्रधानमन्त्रीले सपथ लिन आवश्यक नठानेकोमा असन्तुष्टी जनाउँदै उनले प्रधानन्यायाधिश एक महिनाभित्र पदपूर्ती गर्नुपर्ने भएपनि त्यसो नगरिएकोमा चिन्ता जनाए। सरकारले कानुन मिच्ने र संविधान मिच्ने गरिरहेको भन्दै उनले लोकतन्त्र खतरामा पर्न लागेको जिकिर गरे।

प्रदेश ३ संसदीय दलका नेता समेत रहेका काँग्रेस जिल्ला सभापति इन्द्रबहादुर बाँनियाले चुनावमा हारको समिक्षा गर्दै पार्टीको वडातहसम्म सुदृढिकरणको लागि प्रशिक्षण दिएको बताए।

पालुङ मोडर्नमा रेडक्रस

◆ विकास संवाददाता

मकवानपुरको थाहा नगरपालिका-१, ओखरबजारमा रहेको पालुङ मोर्डन इङ्गलीस मिडियम स्कूलमा जुनियर रेडक्रस सर्कल गठन भएको छ ।

नेपाल रेडक्रस सोसाईटी उप-शाखा पालुङका सभापति केदार प्रसाद विडारीको प्रमुख आतिथ्यमा भएको भेलाले अनुज केसीलाई अध्यक्षमा जुनियर सर्कल गठन गरिएको हो । गठित समितिमा आशीका बर्तौला उपाध्यक्ष, रोशन श्रेष्ठ सचिव, सन्ध्या लामा सह-सचिव, पुजन गुरूङ कोषाध्यक्ष र सदस्यहरूमा विवेक विक, दिपक गोले, नितीश रनीयार, सखीना केसी र रिसीका केसी चयन भएको प्रिन्सिपल संग्राम बिष्टले जानकारी दिए ।

विद्यालयस्तरबाटै बालबालिकामा मानविय सेवामा समर्पित गराउने स्कूलको उल्लेखनीय कार्य भएको प्रमुख अतिथि पालुङ शाखा सभापति विडारीले प्रशंसा गरेका थिए । विडारीले समिति चयनभएका बिद्यार्थीहरूलाई शुभकामना व्यक्त गर्दे आफ्नो तर्फवाट हुन सक्ने सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

स्कूलले विद्यार्थीहरूमा सहयोगको भावना बृद्धी गराई अतिरिक्त क्रियाकलापमा लगाउन सके राम्रो बिद्यार्थी उत्पादन हुने भएकोले समिति गठन गरेको प्रिन्सिपल संग्राम बिष्टले बताए ।

विकास खबरपत्रिका साप्ताहिक
हरेक सोमबार
www.bikaskhabar.com

किसानलाई अनुदानको ट्र्याक्टर

◆ विकास संवाददाता

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनाले पकेट बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदानमा कृषि सामाग्री बितरण गरेको छ । ५० प्रतिशत अनुदानमा मकवानपुरको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं ५ का किसानहरूलाई कृषि सामाग्रीहरू बितरण गरिएको हो ।

हातेमालो तरकारी पकेट क्षेत्र सन्चालक समिती र खड्बु तरकारी पकेट क्षेत्र सन्चालक समितिको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा जोन परियोजनाले आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ को पकेट बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं ५ का कृषक समुहरूलाई कृषी सामग्री बितरण गरिएको हो ।

कृषि सामग्री अन्तर्गत हातेमालो तरकारी पकेट क्षेत्र सन्चालक समिती र खड्बु तरकारी पकेट क्षेत्र सन्चालक समिति अन्तर्गतका किसानहरूलाई मल्चिन थोपा सिंचाइ सेट २७ जनालाई, इलेक्ट्रोनिक पम्प ३१ जनालाई, प्लास्टिक टनेल १० जनालाई प्रदान गरिएको छ भने हातेमालो तरकारी पकेट क्षेत्रका जलेश्वर कृषि समुह र साझेदारी कृषि समुहलाई २ वटा ट्र्याक्टर बितरण गरिएको ५ नं वडा कार्यालय सहायक हिरालाल बलामीले जानकारी दिए । ५ नं वडाका वडा अध्यक्ष धनराज महर्जनको प्रमुख आतिथ्यतामा भएको कार्यक्रममा गाउँपालिकाका कृषि प्रमुख रामकुमार शाहको बिशेष आतिथ्यता रहेको थियो ।

कार्यक्रम ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका ५ नं वडा कार्यालयको आर्थिक सहयोग, ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका कृषि बिकास शाखाको प्राबिधिक सहयोगमा सन्चालन भएको हो ।

महाचुनीको साधारणसभा

◆ विकास संवाददाता

उत्तरी मकवानपुरको ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं ५ फाखेलमा रहेको महाचुनी माध्यमिक विद्यालयले ५८ औं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरेको छ । आईतवार विद्यालयको प्राङ्ग्रणमा सभा कार्यत्रम भएको हो ।

ईन्द्रसरोवर गाउँपालिकाका अध्यक्ष जीवन लामाको प्रमुख अतिथ्यता तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं. ५ का वडा अध्यक्ष धनराज महर्जनको सभाध्यक्षतामा सभा भएको हो । भेलामा नीति तथा योजनाको कार्यपत्र प्रस्तुत भएको थियो भने भेलामा बिद्यालय र अभिभावकको समन्वयमा बालविकास केन्द्र, कक्षा १, २ र ३ लाई खाजाको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको विद्यालयका प्रधानाध्यापक शान्तलाल लामाले जानकारी दिए ।

मकवानपुरमा थाहा नगरपालिका 'अब्बल'

◆ विकास संवाददाता

भौतिक पूर्वाधार र कर्मचारीको अभावका बाबजुद मकवानपुर जिल्लाका स्थानीय तहद्वारा सञ्चालित ६५ प्रतिशत योजनाको निर्माण सम्पन्न भएका छन् । हेटौंडामा आयोजित स्थानीय तहको समीक्षा कार्यक्रम तथा प्रथम जिल्लासभामा आर्थिक वर्ष ०७४/७५ को दोस्रो चौमासिक अवधिमा कम्तीमा ५५ देखि ६५ प्रतिशतसम्म योजना पूरा भएको जनाइएको हो ।

मकवानपुरको उत्तरी क्षेत्रको थाहा नगरपालिकाले उक्त अवधिमा ३ सय ४० योजनामध्ये २ सय ४ वटा सम्पन्न गरिसकेको छ। बाँकी योजना निर्माणाधीन रहेको नपाका मेयर लवशेर विष्टले बताए । उनले भने, 'ती योजना पनि तोकिएकै समयमा सम्पन्न हुन्छन्।'

जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले आयोजना गरेको कार्यक्रमा मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले थाहा नगरपालिकाको कामको खुलेर प्रशंसा गरे। पौडेलले मकवानपुरका १० वटै स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिले राम्रो काम गरेको जनाउँदै थाहा नगरपालिका उत्कृष्ट भएको बताए। थाहा नगरपालिकाले मकवानपुरमा नै पहिलो पटक वडाबाट एकीकृत कर तिर्न सकिने तथा अभिलेख रहने अनलाइन प्रणाली सुरू गरेको छ ।

त्यसैगरी, अनलाइनबाटै व्यक्तिगत घटना दर्ताको व्यवस्थाका साथै ई-हाजिरी तथा सीसीटीभी पनि जडान गरिएको छ । १ सय ९२ वर्गकिलोमिटरमा फैलिएको थाहाले जनशक्तिको अभावका कारण नगरवासीलाई छिटोछरितो सेवा पुर्याउन बिहान ९ बजेदेखि नै कार्यालय सञ्चालन गर्दै आएको छ। नगरवासीलाई प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट निस्शुल्क ल्याब सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

देशभर एलजीसीडीपीको सहयोगमा कार्यरत सामाजिक परिचालकको सम्झौता भंग गर्दा थाहाले सामाजिक परिचालकले खाइपाई आएको तलबमा ३ हजार थपेर सेवा दिंदै आएको छ। स्थानीयवासीको सहयोगमा फोहोर संकलन सु गरेको छ। यसैगरी, हेटौंडा उपमहानगरले आफ्नो कुल आयोजनाका ६० प्रतिशत योजना सम्पन्न गरेको छ। नगरभित्रका मुख्य र सहायक सडकलाई आकर्षक बनाउन सडकको दायाँबायाँ फूलका बिवा रोपिएका छन्। उपमहानगर कार्यालयभित्र कर्मचारीले सामाजिक सञ्जाल चलाउन नपाउने तथा ई-हाजिरीको व्यवस्थासमेत गरिएको छ।

प्रत्येक वडामा शारीरिक व्यायाम गर्न जिम हाउस स्थापना गर्न लागेको छ। यसैगरी बकैया गाउँपालिकाले ठिंगनस्थित पशुपालक कृषकहरूलाई खुवा बनाउन मेसिन उपलब्ध गराउन लागेको छ भने गाउँपालिकाका प्रत्येक वडामा सडक पुर्याउन लागेको छ। मनहरी र इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाले भिलेज प्रोफाइल बनाएका छन् भने मनहरीले स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलालाई १ हजार पैयाँ थप रकम दिनुको साथै कुवालाई समेत खानेबस्ने व्यवस्था गरेको छ।

राक्सिराङ र कैलाश गाउँपालिका अत्यन्त दुर्गम भएकाले सडक निर्माण कार्यमा जोड दिएका छन्। मकवानपुर गढी, भीमफेदी र वागमती गाउँपालिकाले ऐन कानुन निर्माण गरी विकासलाई प्राथमिकता दिएका छन्। 'मकवानपुरका १० वटै स्थानीय तहको विकास निर्माण लगायत अन्य कार्य सही बाटोमा छन्,' समन्वय समितिका अध्यक्ष रघुनाथ खुलालले भने, 'स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिले विभिन्न समस्या र अवरोधका बीचमा पनि सकारात्मक ढंगले काम गरिरहेका छन्।'

मकवानपुरको दुर्गमदेखि सुगम क्षेत्रका बासिन्दाले विगतको भन्दा अहिले सेवा सुविधा सहज ढंगले पाउन थालेको महसुस गरेका छन्। 'पहिलाको भन्दा अहिले गाउँमा चुनाव भएपछि गाउँको विकास पनि देखिन थालेको छ, काम गर्न पनि सजिलो भएको छ,' कैलाश गाउँपालिका-१० का सूर्यबहादुर ब्लोनले भने । जिल्लामा उपमहानगर, नगर र ८ गाउँपालिका गरी १० स्थानीय तह छन्। जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरले गरेको जिल्लासभामा १० वटै तहका प्रमुख र मुख्य प्रशासकीय अधिकृतले प्रगति विवरण प्रस्तुत गरेका थिए।

नायिका ऋचा स्कुटीमा यात्रु बोक्दै

चलचित्र हेर्न अहिले दर्शक सजिलै हलमा आइपुग्दैनन् । यसैले पनि दर्शकलाई चलचित्रको बारेमा जानकारी दिन निर्माणकर्ताहरूले विभिन्न खालका जुक्ती लगाउन थालेका छन् । चलचित्र 'कोहलपुर एक्सप्रेस'को प्रचारका लागि यसकी नायिका केकी अधिकारीले घर–घरमा खाजा डेलिभरी गरेकी थिइन् । यस्तै, चलचित्र 'ह्याप्पी डेज'को प्रचारका लागि 'रथ यात्रा' गरिएको थियो भने 'डमरूको डन्डिबियो'को निर्माण यूनिटले 'ठ्याक लाउने' प्रतिस्पर्धा गरेको थियो ।

अब, शुक्रबारदेखि रिलिज हुन लागेको चलचित्र 'सुनकेशरी'का लागि नायिका ऋचा शर्माले नयाँ आइडिया लगाएकी छिन् । उनले, शुक्रबार स्कुटीमा राखेर केही सर्वसाधारणलाई गन्तव्यसम्म पुर्याउने काम गरिन् । उनले यस कार्यका लागि ट्रटलसँग सहकार्य गरेकी हुन् । टूटल काठमाण्डौमा अनलाइनमार्फत मोटर साइकल तथा स्कूटीमा यात्रुलाई गन्तव्यसम्म पुर्याउने माध्यम बन्दै आएको छ ।

पहिलो दिन नायिका ऋचा शर्माले ३-४ जना यात्रुलाई गन्तव्यसम्म पुर्याउने काम गरिन् । यात्रुलाई स्कुटीमा बोक्ने क्रममा उनले रिलिज हुन लागेको चलचित्र 'सुनकेशरी'को बारेमा जानकारी समेत दिइन् ।

तीन पात्रहरुको भूतप्रेतको कथामा यो चलचित्र बनेको छ । चलचित्रमा ऋचा शर्मा, रविन्द्र झा, सन्नी ढकाल, लारेन लाफवर्गको मुख्य भूमिका छ । अर्पण थापाले निर्देशन गरेको चलचित्रको छायांकन अष्ट्रेलियामा गरिएको हो ।

यात्रुहरूले ऋचासँग भलाकुसारी गर्दै चलचित्र हेर्ने वाचा समेत गरे । तीन पात्रहरूको भूतप्रेतको कथामा यो चलचित्र बनेको छ । चलचित्रमा ऋचा शर्मा, र विन्द्र झा, सन्नी ढकाल, लारेन लाफवर्गको मुख्य भूमिका छ । अर्पण थापाले निर्देशन गरेको चलचित्रको छायांकन अष्ट्रेलियामा गरिएको हो ।

यस्तो छ, "लम्फू"को प्रतिक्रिया ?

प्रदर्शनमा आएको फिल्म 'लम्फू' ले आक्रामक व्यापार नगरेपनि दर्शकबाट भने राम्रो प्रतिक्रिया बटुलिरहेको छ । चलचित्रले राम्रो व्यापार रहेको निर्माता शक्तिबल्दभ घोरासैनीले जानकारी दिए ।

उनी भन्छन्, 'कलेक्सनले मात्र सफलताको मापन गर्दैन । हो, अपेक्षा अनुसार फिल्मले व्यापार गर्न सकेन तर दर्शकको उत्कृष्ट प्रतिक्रियाले हामी सन्तुष्ट छौं । हाम्रो मेहनत बेकार गएन यो नै सबैभन्दा ठूलो सफलता हो ।'

'लम्फू'को कथावस्तु र गीतसंगीतलाई दर्शकले औधि रूचाएका छन् । यस चलचित्रबाट डेब्यु गरेका कबिर खड्काको कामलाई पनि सबैले तारिफ गरेका छन् । निर्देशक गोपालचन्द्र लामिछाने 'लम्फू'लाई दर्शकले रूचाएकोमा खुसी देखिन्छन् । 'सत्तरी प्रतिशत दर्शकले निकै राम्रो चलचित्र बनेको प्रतिक्रिया दिनुभएको छ, बीस प्रतिशतले औषत प्रतिक्रिया दिनुभएको छ भने दश प्रतिशतले ठिकै रहेको प्रतिक्रिया दिनुभएको छ' लामिछानेले बताए ।

'लम्फू' मा कबिरका अलावा मरिश्का पोखरेल, सलोन बस्नेत, चाँदनी शर्मा, सञ्जित भण्डारी, कुशाग्र भट्टराई (बालकलाकार), आयन खड्का, ओम गुरूङ्, अजित लामिछाने, सन्तोष कार्की, कुशल गुरूंग, काजोल, रश्मी भट्ट, जानुका पौडेल, पुष्प आचार्य, झलक कार्की, थमन सिंह पुर्जा लगायतको अभिनय रहेको छ ।

यस फिल्ममा तरकारीवालीको नामले संसारभर प्रख्यात कुशुम श्रेष्ठको पनि अभिनय रहेको छ । यो फिल्ममा एक युवाको जीवनमा आईपर्ने विभिन्न उतार चढावको कथा समेटिएको छ । प्रचार–प्रसारको समयमा परिक्षाको कारण उपस्थित हुन नसकेकी तरकारीवाली पत्रकारसँग चलचित्र हेर्न भने हल पुगेकी थिइन् । उनि आगामी शनिवार काठमाण्डौका केहि हलहरूमा दर्शक भेट्न जाने बताएकी छन् ।

के गर्न मान्दै मान्दिनन् करिश्मा ?

नायिका करिश्मा मानन्धर यतिबेला फिल्ममा भन्दा पढाईमा फोकस छिन् । आफूलाई जति राम्रो ब्यानरबाट फिल्मको

अफर आए पनि अहिले स्वीकार्न नसक्ने करिश्मा बताउँछिन् । उनको आफैं फिल्म बनाउने उनको योजना छ ।

यसैबीच करिश्माले आफ्ना दुई प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेकी छिन् । उनको पहिलो प्रतिवद्धता छ रक्सीको विज्ञापन नगर्ने । करिश्मा रक्सी पिउँछिन् । विगतमा रक्सीको विषयमा अन्तरवार्ता दिंदा विवादमा पनि परेकी थिइन् । तर अहिलेसम्म रक्सीको विज्ञापन गरेकी छैनन् । उनी रक्सीको विज्ञापन गर्न पनि मान्दै मान्दिनन् । 'रक्सीको विज्ञापन गर्दा राम्रो पैसा पनि पाइन्छ, तर म कदापि गर्दिन,' करिश्मा भन्छिन्, 'यसले समाजमा राम्रो सन्देश जाँदैन ।'करिश्माले गरेको अर्को प्रतिवद्धता हो, कुनै पनि प्रोग्राममा जज नबन्ने । अहिले सुन्दरी प्रतियोगितादेखि रियालिटी शो सम्ममा करिश्माको खोजी भइरहेको छ । तर, उनी कुनैमा गएकी छैनन् । आफूमा मानिसहरूलाई जज गर्ने क्षमता नभएको करिश्मा बताउँछन् । 'अरूको मूल्यांकन गर्नु निकै चुनौतिको कुरा हो, मसँग यो क्षमता छैन,' उनले इमान्दारितापूर्वक भनिन्, 'त्यसैले कहिँ पनि जज बन्ने अफर स्वीकार्न सक्दिनँ ।'

उनलाई विगतमा मिस नेपालबाट जज बन्ने प्रस्ताव आएको थियो । तर, उनले अस्वीकार गरिन् । त्यसपछि आएको छैन । यसैगरी विभिन्न रियालिटी शोहरूबाट पनि अफर आउने गरेको तर आफूले स्वीकार्न नसक्ने करिश्मा बताउँछिन् ।

सूचना Û सूचना Û सूचना ÛÛÛ

थाहा नगरपालिकाको मिति २०७५/०१/२७ को कार्यपालिका बैठकको निर्णय अनुसार नगर क्षेत्रको नक्शापास मापदण्ड नपुगेका स्थायी घर तथा टहराको नक्शा प्रमाणिकरण प्रयोजनको लागि मिति २०७५ साल असार मसान्तसम्म म्याद थप गरिएकोले तोकिएको समय भित्र आफ्नो स्थायी घर टहराको नक्शा नगरपालिका कार्यालयबाट प्रमाणिकरण गर्नुहुन यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

थाहा नगरपालिका
gu/ sfo{flnsfsf] sfof{no
इन्द्रायणी चौर मकवानपुर

:sfe6/ 6otS6/ /fn/ l6k/

निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण सेवा

बी . एण्ड पी. निर्माण सेवा
थाहा-६, बज्रबाराही, मकवानपुर
९८५१०६३९४७(प्रदिप), ९८४५४०४३५५(सुरज)

अनलाईनबाटै
ufpF/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुनैं पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

● lj sf; dlN6ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dkfbs\ अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● db|f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● 0d]n\ bikaskhabargmail.com